

Cirkulärnr: 2003:41
Diariernr: 2003/1146
Handläggare: Henrik Berggren
Marcus Holmberg
Siv Stjernborg
Sektion/Enhet: Finanssektionen
Datum: 2003-05-13
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Rubrik: Budgetförutsättningar åren 2004–2006
Bilagor: Bilaga 1: Skatter och bidrag 2003–2006 (kommunspecifik;
endast till ekonomikontoren)
Bilaga 2: Preliminär kostnadsutjämnning 2004
Bilaga 3: Preliminär kostnadsutjämnning 2004, bidrag/avgift
Bilaga 4 Preliminär kostnadsutjämnning 2004 jämfört med
2003

*Finanssektionen
Henrik Berggren
Marcus Holmberg
Siv Stjernborg*

2003-05-13

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans

Budgetförutsättningar åren 2004–2006

I detta cirkulär presenterar vi:

- En uppdaterad skatteunderlagsprognos för åren 2002–2006.
- Utvecklingen av det generella statsbidraget åren 2004–2006
- Preliminär beräkning av kostnadsutjämningen för bidragsåret 2004
- Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag 2003–2006 (bilaga 1)

Skatteunderlagets utveckling åren 2002–2006

Konjunkturbedömningen är oförändrad jämfört med i mars 2003 (cirk 2003:26). Skatteunderlagsprognosen är enbart marginellt förändrad jämfört med i mars. Vi har gjort mindre justeringar av skatteunderlaget främst i bedömningen av pensioner.

Svag tillväxt i svensk ekonomi 2003ⁱ

Genom en svag krona och en expansiv finanspolitik har den svenska ekonomin relativt väl stått emot den internationella konjunkturförsvagningen. Men nu finns flera indikationer på ökade problem i ekonomin. Statens finanser har kraftigt försvagats och hushållen kommer få betydligt svagare inkomstökningar år 2003 jämfört med 2002. Sysselsättningen minskar och arbetslösheten

ⁱEn mer utförlig beskrivning över konjunkturbedömningen finns i Kommunernas ekonomiska läge april 2003.

har ökat till ca 4,5 procent första kvartalet i år. Även kommunernas ekonomi är svag varför efterfrågan inte kan stimuleras av denna sektor. Vi bedömer att BNP kommer att öka med modesta 1,2 procent i år.

En positiv signal är att industrins konjunkturutsikter är något mer optimistiska. Vi håller i vår prognos kvar vid att en vändning i konjunkturen är på väg, men att den kommer något senare än vad vi tidigare bedömde. Detta medför att 2004 – 05 blir mer gynnsamma år med en tillväxt av ca 2,5 procent.

Prognosen är beroende av att den internationella konjunkturen, främst den amerikanska, stärks. Om den internationella uppgången dröjer kommer den svenska ekonomin att utvecklas svagare.

Tabell 1. Vissa nyckeltal för den ekonomiska utvecklingen
Procentuell förändring från föregående år om ej annat anges

	2002	2003	2004	2005	2006
BNP	1,9	1,2	2,4	2,7	1,9
Arbetade timmar	-1,2	-0,8	0,8	0,9	0,2
Timlön	4,0	3,8	3,8	3,8	3,8
Lönesumma	3,4	3,0	4,6	4,7	4,0
Arbetslöshet (% av arbetskraften)	4,0	4,8	4,5	4,1	4,0
KPI, genomsn. Förändring	2,4	2,0	2,0	2,0	2,0
Prisbasbeloppet, kr	37 900	38 600	39 400	40 200	41 000

Kraftig försvagning av skatteunderlagets ökningstakt 2003

Vår bedömning är att skatteunderlaget år 2002 ökade med 5,1 procent eller med 4,1 procent efter justeringar för regelförändringar. Det är en nedjustering med 0,1 procent jämfört med vår föregående bedömning.

I år bedömer vi att skatteunderlaget ökar med 4,9 procent. Justerat för regelförändringar blir ökningstakten enbart 3,5 procent.

De kommande åren blir ökningstakten något starkare då vi förutsätter att det sker en konjunkturförstärkning. Skatteunderlaget bedöms öka med 4,6 resp. 4,8 procent 2004 och 2005. År 2006 förväntas skatteunderlaget öka med 4,1 procent.

Jämfört med prognosen i mars (cirk 2003:26) har skatteunderlagets utveckling justerats upp med 0,2 procentenheter för 2003 men justerats ner med 0,1 procentenheter vart och ett av åren 2002, 2004 och 2006. Prognosen för inkomst av avtalspension har justerats ner samtliga år. Därutöver har prognosen för 2003 justerats till följd av nya bedömningar av beskattningsbara pensioner och grundavdrag.

På grund av den omläggning i pensionssystemet som sker i januari 2003, då bl a folkpensionen och det särskilda grundavdraget ersätts med en beskattad garantipension, är prognoser för såväl pensioner som grundavdrag för detta

år extra osäkra. Grundavdraget påverkas dessutom även av andra regelförändringar. Regleringen av de generella statsbidragen till kommuner och landsting för pensionsreformens effekter och ändringar av grundavdragen är därför preliminära. Regeringen kommer att föreslå en slutlig reglering i budgetpropositionen för 2004, när en ny beräkning av effekterna har kunnat göras på basis av utfallet för 2002 års taxering.

Vi har när vi beräknat den underliggande ökningstakten i skatteunderlaget utgått ifrån finansdepartementets beräkningar (tabell 2). Det är en fördel eftersom det blir konsistent med de förändringar som görs i statsbidraget.

Tabell 2 Utveckling av det kommunala skatteunderlaget samt regelförändringar

Procentuell förändring

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Skatteunderlag	6,4	5,1	4,9	4,6	4,8	4,1
Regelförändringar	0,9	1,0	1,4	0,0	0,0	0,0
Egenavgift	1,5	1,5				
Grundavdrag – skattereduktion	-0,6	-0,5	-1,1			
Grundavdrag – energiskatteväxling			-0,8			
Pensionssystem (inkl. avdragsjustering)			3,3			
Skatteunderlag exkl. Regelförändringar	5,5	4,1	3,5	4,6	4,8	4,1

Betydligt svagare skatteunderlag än de preliminärt utbetalda

Regeringen har fastställt uppräkningsfaktorn för år 2003 till 6,1 procent att jämföra med vår prognos på 4,9 procent. Vi bedömer således att det blir en betydligt svagare ökning av skatteunderlaget än vad regeringen bedömde i oktober. Vår bedömning innebär att kommunerna fått för höga preliminära skatteintäkter.

I vårpropositionen reviderade även regeringen ned sin bedömning av skattgeunderlagstillväxten år 2003 till 5,6 procent. Regeringen tror således på en högre ökningstakt av skatteunderlaget år 2003 än vad vi gör. Men man har i stället en svagare utveckling år 2004. Ackumulerat över prognosperioden blir skatteunderlaget år 2004 relativt lika enligt vår och regeringens prognos.

**Tabell 3. Olika skatteunderlagsprognoser
Procentuell förändring från föregående år**

	2002	2003	2004	2005	2006
Lf + SK maj 2003	5,1	4,9	4,6	4,8	4,1
Vårproposition, apr 2003	4,9	5,6	3,9	4,1	4,1
Lf + SK mars 2003	5,2	4,7	4,7	4,8	4,2
Lf+SK dec 2002	5,4	5,4	4,6	4,7	4,2
Fastställda uppräkningsfaktorer	5,0	6,1			

Starkare ökningstakt av befolkningen

Av tabell 4 framgår den nya befolkningsprognos som vi använt oss av i beräkningarna av skatteunderlaget.

**Tabell 4. Underlag för beräkningar av skatteunderlaget m.m. för åren
2002–2006 enligt vår nya prognos**

	2002	2003	2004	2005	2006
Befolkning, riket	8 908 146	8 939 367	8 973 860	9 007 663	9 041 138
Befolkning, procentuell förändr.			0,385851	0,376687	0,371624
Medelskattkraft, kr/inv.					
fastställt för 2001 till 2002	138 374	146 302			
SK prognos	138 505	144 785	150 863	157 111	163 362

Stor negativ slutavräkning av 2003 års skatteintäkter

Slutavräkningen för 2002 blir enligt det definitiva taxeringsutfallet för 2001 samt vår nya prognos för år 2002 plus 216 kronor per invånare 1.11.2001. Avräkningen regleras i januari 2004.

Med den av regeringen i oktober 2002 fastställda uppräkningsfaktorn för år 2002 samt utfallet av taxeringsutfallet för 2001 blir prognosen för detta år *plus* 198 per invånare den 1.11.2001. Korrigeringen år 2003 enligt Kommunförbundets prognos blir *plus* 18 kronor per invånare den 1.11.2001

Tabell 5. Slutavräkning för 2002 års skatteintäkter, kronor per invånare

	Bokslut 2002	Bokslut 2003	Januari 2004
	Prognos enl. rådet	Korrigerig enl. SK:s bedömning	Totalt enl. SK:s bedömning
Slutavräkning 2002	198	18	216

Vår senaste bedömning av skatteunderlagets utveckling åren 2002 och 2003 ligger betydligt lägre än de av regeringen fastställda uppräkningsfaktorena.

Detta gör att avräkningen av 2003 års skatteintäkter blir **minus 349 kronor per invånare** den 1.11.2002. Om denna prognos skulle stå sig hela perioden ut blir det en återbetalning av skattemedel till staten i januari 2005.

Enligt regeringens aktuella bedömning i vårpropositionen skulle den negativa slutavräkningen avseende år 2003 stanna på **minus 208 kronor per invånare**. Medan avräkningen avseende år 2002 blir något mindre, nämligen 162 kronor per invånare vilket kan jämföras med vår bedömning av 216 kronor per invånare.

Generella statsbidrag

I tabell 6 redovisas det invånarrelaterade statsbidraget för åren 2003–2006. I tabellen särredovisas vissa delar som vi bedömt som intressanta.

Tabell 6. Invånarrelaterat statsbidrag 2003–2006, miljoner kronor

	2003	2004	2005	2006
Totalt enligt detta cirkulär	28 349	28 900	29 125	30 825
<i>Varav:</i>				
Vårdöverenskommelsen	883	1183	1183	1183
Barnomsorgsreformen*	1 700	1 700	1 700	1 700
förbehållsbelopp inom äldreomsorgen**	650	650	650	650

*Här ingår allmän förskola för 4–5-åringar (1 200 mnkr) samt rätt till förskola för barn till arbetslösa (300 mnkr) och föräldralediga (200 mnkr). Beloppen avser 2003 till 2006.

**Enligt den överenskommelse som gjorts mellan regeringen och Svenska Kommunförbundet ska ytterligare 170 mkr tillföras det generella statsbidraget från och med år 2004. Eftersom man ännu inte redovisat den regleringen har vi inte tagit med höjningen i detta cirkulär.

I tabell 7 redovisas det invånarrelaterade statsbidraget i kronor per invånare. Alla förändringar i statsbidragspåsen görs i kronor. Vad sedan beloppet blir i kronor per invånare beror på folkmängden 1 november året innan bidragsåret.

Tabell 7. Invånarrelaterat statsbidrag 2003–2006, kronor per invånare

	2003	2004	2005	2006
Totalt enligt detta cirkulär	3 171	3 220	3 233	3 409
<i>Varav</i>				
Vårdöverenskommelsen	99	132	131	131
Barnomsorgsreformen*	190	190	189	188
förbehållsbelopp inom äldreomsorgen	73	72	72	72
högkostnadsskydd inom äldreomsorgen	28	28	28	28

Införandereglerna år 2005 och 2006

I den lagtext som styr dagens system framgår att samtliga införandeavdrag försvinner 2004. Detta betyder att de aktuella kommunerna erhåller hela den positiva bidragsförändringen från och med 2004.

I tidigare beräkningar har vi felaktigt antagit att infasningen med 200 kronor per invånare och år fortsätter även efter 2003. De kommunvisa beräkningarna som gjorts tidigare har alltså inte varit helt korrekta. Detta har inneburit att 20-tal kommuner fått ett felaktigt avdrag åren 2004 till 2006. Detta är nu korrigerat i de kommunvisa beräkningarna. Förändringen kräver vissa justeringar i modellverktyget, se vidare information under rubriken med samma namn.

För de kommuner som har ett rörligt eller fast tillägg har det inte gjorts några förändringar.

Nivåjustering

Förändringen i beräkningen av införandereglerna påverkar nettoutfallet av införandereglerna. Nivåjusteringen som ska finansiera detta netto påverkas således om utfallet av införandereglerna förändras.

En revidering av skatteunderlagsprognosen (se ovan) påverkar omslutningen i inkomstutjämnningen och även nivåjusteringen. Detta då det sedan år 2001 görs en justerad beräkning av inkomstutjämnningen för vissa kommuner. Justeringen gör att den totala avgiften blir något mindre än det totala bidraget. Differensen finansieras via nivåjusteringen.

Tabell 8. Nivåjustering 2003–2006, kronor per invånare

	2003	2004	2005	2006
Kostnadsutjämnning, överskott	1
Införandetillägg, finansiering	-186	-177	-176	-175
Inkomstutjämnning, justering	-15	-23	-23	-23
Summa	-200	-200	-198	-198

Preliminär kostnadsutjämnning 2004

Kommunförbundet har i samverkan med Statistiska centralbyrån (SCB) gjort en preliminär beräkning av kostnadsutjämnningen för bidragsåret 2004.

SCB har uppdaterat merparten av det underliggande datamaterialet. De variabler som *inte* är uppdaterade är:

- Skattekraften i barnomsorgsmodellen.
- Antalet män med låg inkomst i modellen för individ- och familjeomsorg.

Skattekraften i barnomsorgsmodellen är ett genomsnitt av de tre senast kända taxeringarna. För bidragsåret 2004 är det taxering 2001, 2002 samt 2003. Då 2003 års taxering inte blir känd förrän i december har 2002 års taxering använts även för det tredje året.

För övriga variabler har samma värde som i de definitiva beräkningarna för år 2003 använts.

Felaktig tätortsgrad

SCB låter meddela följande:

"I beräkningarna av kostnadsutjämningsgraden för bidragsåret 2003 uppdaterades tätortsgraden i samtliga delmodeller med den av SCB officiellt framtagna tätortsgraden. Det har senare framkommit att i delmodellen för glesbygds-specifika merkostnader för administration, resor och räddningstjänst skulle definitionen av tätortsgraden ha varit en annan. Detta har rättats till inför beräkningarna av bidragsåret 2004."

Rättelsen berör 9 kommuner som erhåller cirka 250 kronor per invånare mer i modellen jämfört med beräkningen för bidragsåret 2003. Möjligheten att överklaga Rikskatteverkets beslut angående 2003 års bidragsberäkningar gick ut den 15 februari (SFS 1995:1516) 2003.

Verksamhetskostnader från bokslut 2002

Verksamhetskostnaderna på riksnivå från bokslut 2002 kommer att ligga till grund för 2004 års utjämningsgrad. Dessa är för närvarande inte kända. Kommunförbundet har därför gjort en bedömning av kostnaderna för 2002 för de olika verksamheterna som ingår i modellerna. Bedömningen är gjord utifrån antaganden om hur löner, priser samt volymutveckling för de olika verksamheterna förändrats mellan 2001 och 2002.

Preliminärt utfall

Kommunens standardkostnad för kostnadsutjämningsgradens olika delar samt kommunens bidrag eller avgift totalt framgår av *bilaga 2*. Bidraget eller avgiften för kommunen är skillnaden mellan kommunens så kallade strukturkostnad och den genomsnittliga för riket (27 456 kronor per invånare).

Jämfört med bidragsåret 2003 sker det ganska stora förändringar för enskilda kommuner. För 72 procent av kommuner är förändringen inom intervallet plus/minus 250 kronor per invånare. Förändringen är dock mindre jämfört med motsvarande beräkning förra året då 67 procent av kommunerna låg inom intervallet plus/minus 250 kronor, se tabell 9.

I *bilaga 3* redovisas bidragen respektive avgifterna för respektive modell och i *bilaga 4* redovisas en jämförelse mellan de preliminära beräkningarna för 2004 i förhållande till de definitiva beräkningarna för bidragsåret 2003.

Tabell 9. Förändring av bidraglavgift i kostnadsutjämnings 2003

Förändring	Antal	Procent
Under -850	1	0,3%
-850 till -650	1	0,3%
-650 till -450	10	3,4%
-450 till -250	17	5,9%
-250 till -50	71	24,5%
-50 till 50	46	15,9%
50 till 250	91	31,4%
250 till 450	33	11,4%
450 till 650	15	5,2%
650 till 850	3	1,0%
Över 850	2	0,7%
	290	100%

Bland de tjugo kommuner som får störst negativ förändring finns det en kommun som har en stor negativ förändring av bidraget i modellen för befolkningsminskning. För fyra av de tjugo kommunerna förklaras merparten av den negativa förändringen av minskat bidrag/ökad avgift i modellen för barnomsorg. För en kommun beror förlusten på en stor negativ förändring i modellen för grundskolan. För de resterande kommunerna beror den stora förlusten på att flertalet modeller går åt samma håll.

För de tjugo kommuner som får störst positiv förändring förklaras en stor del av ökat bidrag i modellen för äldreomsorg. Vissa kommuner erhåller en positiv effekt på grund av att ersättningen i modellen för befolkningsminskning ökar.

Höjt generellt sysselsättningstöd 2003

Regeringen föreslog i vårpropositionen att det tillfälliga sysselsättningstödet till kommuner och landsting skall utökas med 300 mkr för år 2003. Tekniskt tänker man lösa det genom att höja procentsatsen som tillämpas på lönekostnadsunderlaget. Troligen kommer denna att höjas från 1 procent till 1,1 procent för år 2003.

Regeringen föreslår också att det generella stödet skall förlängas och även gälla år 2004. Stödet skall år 2004 uppgå till 3 mdkr sammantaget för kommuner och landsting. Procentsatsen kommer då troligen att bli 1 procent igen eller möjligen 1,05. Vi återkommer med information om detta när vi får besked. Den andra delen av det tillfälliga sysselsättningstödet, det s.k. nyanställningsstödet förlängs inte till att avse år 2004. Detta stöd söks dock med ett års eftersläpning, varför det är aktuellt att söka nyanställningsstödet avse-

ende år 2003 samtidigt som man ansöker om det generella sysselsättningsstödet avseende år 2004.

Det generella stödet avseende år 2003 resp. nyanställningsstödet avseende år 2002 söks hos riksskatteverket i september 2003. Riksskatteverket kommer att skicka ut ansökningsblanketter under sommaren.

Tvåhundrakronan kvar även år 2004

Under åren 1999 till 2003 har kommunerna fått den statliga skatt på 200 kronor som fysiska personer betalar på sina förvärvsinkomster.

Nu föreslår regeringen att kommunerna får ta del av dessa pengar även år 2004. Totalt sett uppgår dessa intäkter till 1 300 miljoner, varav 66,5 procent, eller 865 miljoner, tillfaller kommunerna.

Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag

I bilaga 1 redovisas kommunvisa beräkningar av skatter och statsbidrag. I beräkningarna ingår inte:

- det särskilda statsbidraget på 150 miljoner 2003 och 2004 till kommuner med befolkningsminskning,
- ersättning för den frivilliga maxtaxan inom barnomsorgen (inklusive pengar för kvalitetssäkring),
- de riktade statsbidragen till personalförstärkningar inom skolan samt
- det tillfälliga sysselsättningsstödet 2003 och 2004.

Skillnader jämfört med beräkningar i september (2003:26) beror på:

- den nya skatteunderlagsprognosen,
- kommunens preliminära kostnadsutjämning för 2004,
- den nya prognosen för nivåjusteringen och slutavräkningen samt
- för vissa kommuner justerade införandeavdrag år 2005 och 2006.

Som vanligt bygger beräkningarna på att kommunens befolkning och skatteunderlag ökar i samma takt som i riket samt 2003 års skattesatser. Önskas beräkningar utifrån andra förutsättningar kan ni ange dessa via e-post till marcus.holmberg@svekom.se.

Modellverktyget Skatter och bidrag

I beräkningsmodellen "Skatter och bidrag" behöver följande ändringar göras i "Indatabladet":

- Skriv in vår nya skatteunderlagsprognos för riket för åren 2002–2006 i cellerna B9–F9 (uppräkningsstalen framgår av tabell 2, rad 1).
- Skriv in den preliminära kostnadsutjämningen för 2004 i cell D69. Kommunens bidrag/avgift framgår av *bilaga 2*.

- Riksprognosen för kommunens befolkning i modellen stämmer inte med den i *bilaga 1*. Det beror på att vi i bilagan har utgått från kommunens befolkning per den 31 mars 2003. För att få samma intäkter i modellen som i *bilaga 1* ska nuvarande formler ersättas. Skriv in vår framskrivning av kommunens befolkning (rad 2 i bilaga 1) i cellerna D32–F32.
- Skriv in den förändrade nivåjusteringen för åren 2004–2006 i cellerna D57 till F57, värdena framgår av summeraden i tabell 8.

Dessutom måste följande ändring göras i bladet för "Totala intäkter":

Ta bort bladets skydd. Detta görs genom att man går längst upp på skärmen till meny Verktyg och väljer Skydd/Ta bort bladets skydd och på frågan om lösenord skriver in: kommun.

- Skriv in korrigeringen på slutavräkningen för år 2002 enligt Kommunförbundets bedömning i cell G30 (18 kr/inv.)
- Skriv in Kommunförbundets prognos över avräkningen på 2003 års skatteinkomster i cell G32 (-349kr/inv.).
- Skriv in beloppet 96,335 i cell H26 avseende 200-kronan 2004.

Vidare måste följande ändringar göras i bladet för "Införande":

Ta bort bladets skydd. Detta görs genom att man går längst upp på skärmen till meny Verktyg och väljer Skydd/Ta bort bladets skydd och på frågan om lösenord skriver in: kommun.

- Skriv in beloppet 1 800 i cellerna F6 till H6. Nuvarande belopp ska ersättas.

Förändringen påverkar *endast* de kommuner som har ett avdrag (–) i cellerna D22 och E22 på bladet totala intäkter.

Efter att ha gjort ändringarna bör skyddet återinföras på båda bladen genom att man på menyn Verktyg väljer Skydd/Skydda blad och på frågan om lösenord anger: kommun.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Finanssektionen

Maj-Lis Åkerlund

Marcus Holmberg

Bilagor

Bilaga 1: Skatter och bidrag 2003–2006 (kommunspezifisk; endast till ekonomikontoren)

Bilaga 2: Preliminär kostnadsutjämning 2004, kronor per invånare

Bilaga 3: Preliminär kostnadsutjämning 2004, avgift/bidrag

Bilaga 4: Preliminär kostnadsutjämning 2004 jämfört med 2003